

Till Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
103 33 Stockholm
sara.ahmed@regeringskansliet.se

YTTRANDE ÖVER UTREDNINGEN HUR STÅR DET TILL MED DEN PERSONLIGA INTEGRITETEN? (SOU 2016:41)

Sammanfattning

Civil Rights Defenders välkomnar integritetskommitténs utredning och den kartläggning av tillståndet för den personliga integriteten som har gjorts. Civil Rights Defenders konstaterar att området är komplext och i behov av fortlöpande översyn. Civil Rights Defenders välkomnar därför förslaget om regelbunden uppföljning på området och att regeringen årligen ska avlägga en skrivelse med lägesbilden till riksdagen.

Civil Rights Defenders delar inte integritetskommitténs bedömning att behovet av ett särskilt integritetsskyddsråd inte längre är aktuellt eftersom bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen införts. Tvärtom anser Civil Rights Defenders att det mot bakgrund av den kartläggning som kommittén presenterar finns ett uppenbart behov av helhetsgrepp på området, i lagstiftningsprocessen såväl som på ett övergripande plan. Civil Rights Defenders är därför kritiska till att integritetskommittén inte föreslår inrättandet av ett integritetsskyddsråd och heller inte presenterar någon utredning av vilka uppgifter ett sådant råds uppdrag skulle kunna omfatta.

Årlig rapportering av utvecklingen på området för den personliga integriteten

Civil Rights Defenders välkomnar integritetskommitténs förslag om regelbunden uppföljning av utvecklingen på området för den personliga integriteten och en analys av dess effekter. Civil Rights Defenders ställer sig också positiva till att arbetet sammanfattas i en rapport som årligen lämnas till regeringen och att regeringen därefter redogör för rapporten i en skrivelse till riksdagen.

Civil Rights Defenders delar däremot inte integritetskommitténs bedömning avseende vilken aktör som lämpligen borde ta fram informationen till den årliga rapporten. Till skillnad från integritetskommittén menar Civil Rights Defenders att uppgiften med fördel hade kunnat genomföras av en fristående myndighet eller ett råd kopplat till Datainspektionen. Integritetskommitténs utredning av alternativen för var uppdraget bäst bör placeras är emellertid så bristfällig att det är svårt att ta ställning till vad som vore det bästa alternativet utifrån ett människorättsperspektiv. I sin utredning har kommittén enligt Civil Rights Defenders mening överdrivit nackdelarna med en fristående myndighet eller ett råd samtidigt som fördelarna inte blivit tillräckligt utredda.

Behovet av ett integritetsskyddsråd

Civil Rights Defenders ställer sig kritiska till att integritetskommittén, trots de uppenbara brister som kartläggningen påvisar för den personliga integriteten, inte lägger fram något förslag på inrättande av ett integritetsskyddsråd. Civil Rights Defenders menar att integritetskommittén har underskattat den funktion som ett integritetsskyddsorgan hade kunnat få för en säkrare avvägning av intressen i lagstiftningsprocessen och att kommittén borde ha övervägt också andra uppgifter för ett integritetsskyddsråd.

Civil Rights Defenders anser att ett integritetsskyddsråd skulle kunna ha till uppgift att följa teknikutvecklingen, varna för dess risker och bidra till insiktsfulla kommentarer på lagstiftningsförslag utifrån ett människorättsperspektiv. Att som integritetskommittén föreslår förlita sig på att den ordinarie remissbehandlingen i betryggande utsträckning kommer att uppmärksamma lagstiftaren på risker för den personliga integriteten är i Civil Rights Defenders mening inte tillräckligt. Lagförslag som kan komma att påverka den personliga integriteten är inte sällan hastigt framarbetade och kan vara svåra att identifiera och behandla utifrån ett integritetsskyddsperspektiv. Civil Rights Defenders ser därför en risk med att förlita

sig på att redan befintliga remissinstanser har den samlade kunskap och de resurser som krävs.

Integritetsskyddskommittén föreslog i sitt slutbetänkande (SOU 2008:3) att en nämnd eller ett råd med uppgift att vaka över integritetsskyddet på hela samhällsområdet bör inrättas om utvecklingen ger anledning därtill. Civil Rights Defenders menar att integritetskommitténs delbetänkande tydligt visar att ett sådant behov nu föreligger. Behovet av ett integritetsskyddsråd borde därför ha utretts grundligt mot bakgrund av kartläggningen. Civil Rights Defenders vill i sammanhanget framhålla det bekymmersamma med att regeringen i tilläggsdirektiv i ett alltför sent skede gav integritetskommittén i uppdrag att redan i delbetänkandet lämna besked i frågan. Genom att integritetskommittén i sitt delbetänkande avvisar möjligheten att inrätta ett integritetsskyddsråd förekommer utredningen de förslag på åtgärder som skulle kunna presenteras i det kommande slutbetänkandet när tid funnits för en mer grundlig analys. Avsaknaden av en utredning om vilka uppgifter ett integritetsskyddsråd skulle kunna ha medför också att den förväntade uppföljningen av integritetsskyddskommitténs slutbetänkande (SOU 2008:3) uteblivit.

Civil Rights Defenders konstaterar att det fortfarande finns en brist på systemtänkande och helhetssyn när det gäller integritetsskyddet i Sverige. Civil Rights Defenders hoppas därför att integritetskommittén trots slutsatserna i delbetänkandet överväger möjligheten att stärka skyddet för den personliga integriteten genom att samla frågorna hos ett organ. Civil Rights Defenders ser också behov av att kommittén i sitt slutbetänkande utreder vilken roll en framtida institution för mänskliga rättigheter skulle kunna ha på området. Civil Rights Defenders avser att återkomma till frågan som rör behovet av en gemensam tillsynsmyndighet för frågor kopplat till den personliga integriteten inom ramen för utredningen Ett samlat tillsynsansvar (SOU 2016:65).

Stockholm som ovan

John Stauffer
Chefsjurist